

Brasklapp – Härtill är jag nödd och tvungen

Alfabetisk ordning - Alla ämnesord, Ord

Ordet brasklapp betyder: hemligt förbehåll (SAOL, 2015). [Mer om ordet på svenska.se](#)

Mer om uttrycket

Ordet är belagt sedan 1929 och kommer av biskop Brask i Linköping (SO, 2021). Riksföreståndare Sten Sture den yngre avsatte ärkebiskop Trolle, fängslade och försökte mörda honom. Den danske kungen Kristian II ville återta makten i Sverige och i en strid nära Ulricehamn dog Sten Sture. Gustaf Trolle återinsattes som ärkebiskop. I november 1520 kröntes Kristian till kung och på kröningens fjärde dag, 7 november, la Trolle fram en klagoskrift om kätteri mot dem som tidigare varit delaktiga i hans fängslande. Som bevis hade Trolle ett sammansvärjningsbrev undertecknade av många män i Sveriges rikets råd som visade hur Sten Sture ville göra sig av med sin motståndare. Brevet var beseplat med männens sigill.

Dagen därpå, torsdag den 8 november 1520, dömdes de inblandade till döden. Bödlarna högg huvudet av 50-60 personer i Stockholms blodbad på Stortorget i Gamla stan. Bland de avrättade fanns den blivande kungen Gustav Vasas far, svåger och två morbröder. Biskop Hans Brask var en av dem som hade undertecknat brevet med sitt sigill, men han hade skrivit "till denna besepling är jag nödd och tvungen" på en lapp och gömt den inuti sigillet. När han anklagades för kätteri kunde han bevisa sin oskuld och undkom på så sätt avrättning.

Källa: Orden som formade Sverige (2018), Elisabeth Åsbrink

Stockholms blodbad i konst:

[Blodbadstavlan](#), 1524

Exempel där uttrycket förekommer

Sveriges radio: [Einstens nobeldiplom innehåll brasklapp](#)

Frågelådan Isof: [Hur används braska och brasklapp?](#)

Metod och generella aktiviteter

I samband med presentationen skriver eleven av lärarens anteckningar på tavlan eller gör egna noteringar samlade i en liten skrivbok. Skrivandet blir ett sätt att lära och boken en dokumentation av årets alla ord.

[Förslag på generella aktiviteter om ord finns här](#)

Fler elevaktiviteter

SVENSKA: Ett samtal om

- Elevernas erfarenhet av uttrycket eller exempel där förbehåll använts.
- När kan man använda brasklappen i vardagen?
- Varför vill man "slänga in en brasklapp" i olika situationer?
- Kan man säga (alternativt skriva under) att man är för något, när man egentligen tycker något annat?